

Prof. Grzegorz Klaman
Akademia Sztuk Pięknych
w Gdańsku

**RECENZJA dotycząca rozprawy doktorskiej, dorobku artystycznego mgr
Diany Lelonek sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dyscyplinie
artystycznej sztuki piękne wszczętym przez Radę Wydziału Komunikacji
Multimedialnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu**

Diana Lelonek, Urodzona 1988, absolwentka wydziału Komunikacji Multimedialnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, doktorantka Interdyscyplinarnych Studiów Doktoranckich na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Podstawą jej działań jest fotografia, którą łączy z innymi mediami zwłaszcza z bioartem. Laureatka międzynarodowych konkursów, m.in. Paszport Polityki w kategorii sztuki wizualne 2019, Show Off na Miesiącu Fotografii w Krakowie, ReGeneration 3 w Musée de l'Élysée w Szwajcarii, Nagroda Główna Fundacji Vordemberge-Gildewart 2018, Nominacja do Talentów Trójki 2017, Nominacja do Grand Prix Fotofestiwal 2018. Jej prace znajdują się m.in. w kolekcji Muzeum Fotografii w Lozannie oraz Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie. Współpracuje z warszawską galerią lokal_30.

Edukacja i doświadczenie zawodowe:

2017/2018 pracowniczka naukowo-dydaktyczna w Katedrze Fotografii, Akademia Sztuki w Szczecinie (pracownia gościnna),
2017/2018(staż doktorancki) pracowniczka naukowo-dydaktyczna na Wydziale Komunikacji Multimedialnej, katedra Intermediów, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
2014-2017 pracowniczka naukowo-dydaktyczna na Wydziale Komunikacji Multimedialnej w VII Pracowni Fotografii na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu,
od 2015 Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Interdyscyplinarne Studia Doktoranckie,
2011-2014 Studia magisterskie Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Wydział Komunikacji Multimedialnej, kierunek: Fotografa, ,
2012 Nottingham Trent University, Kierunek: Fotografa (wymiana studencka)
2011 Shanghai Normal University, Kierunek: Fotografa (wymiana studencka)
2008-2011 Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Wydział Komunikacji Multimedialnej, kierunek: Fotografa, Studia licencjackie,

Wystawy Indywidualne:

2017 Mi Rośnie, Galeria Lokal 30 / Fundacja B c Zmiana, w ramach Festiwalu Photo Espana, Warszawa,
2017 Nowa Archeologia: Liban i Płaszów, Galeria Re (MOCAK) - w ramach Miesiąca Fotografii w Krakowie,
2017 Zoe-Terapia (w procesie), Galeria Rodriguez, Poznań,
2016 Center For The Living Things, ROD (Roboczy Obszar Działań), Warszawa
2015 Yesterday I met a really wild man (w ramach Warsaw Gallery Weekend), Galeria Lookout, Warszawa,
2015 Zoe-Terapia, Centrum Sztuki Współczesnej – Zamek Ujazdowski, Warszawa
2014 Tam i tak nic nie ma, (z Markiem Kucharskim), Greenroom Gallery, Miesiąc Fotografii w Krakowie,
2014 Znacznie Wcześniej, Lookout Gallery, Warszawa,

Wybrane wystawy zbiorowe:

2019 Heart of an old crocodile exploding over a small town, Temporary Gallery, Kolonia,
2019 Zjednoczona Pangea, Muzeum Sztuki w Łodzi,
2019 Plastyczność Planety, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski,
2018 Najpiękniejsza Katastrofa, Centrum Sztuki Współczesnej Kronika, Bytom,
2018 Anti-static, Muzeum Narodowe w Poznaniu,
2018 Wystawa konkursowa Fundacji Vordemberge-Gildewart, Mocak, Kraków,
2018 Wystawa Grand Prix Fotofestiwal, Łódź,
2018 Międzynarodowe Biennale Sztuki Współczesnej RIBOCA, Ryga, Łotwa,
2017 Art Work, Galeria Miejska we Wrocławiu,
2017 Jest tak jak się Państwu wydaje, Dům umění města Brna, Brno,
2017 Centralna, Środkowo-wschodnia, Galeria Arsenał, Białystok,
2017 For beyond that horizon lies another horizon, The Edith-Russ-Haus gallery, Oldenburg,
2017 Zeitgeist, Galeria Lokal 30 (w ramach Warsaw Gallery Weekend), Warszawa
2017 Zasoby, Wystawa prezydencka, Tiff Festival, Wrocław,
2017 Spacer Performatywny "Mikroucieczka" w ramach Festiwalu Malta, Ogród Botaniczny w Poznaniu,
2017 Opcje, Publikacja Zina I wystawa na billboardach we współpracy z Kolektywem Sputnik, Warszawa,
2017 Czyń lub Giń, Wystawa plenerowa, otwarty Jazdów, Warszawa,
2017 Retusz, Duża Scena UAP, w ramach Poznań Gallery Week,
2017 Art Work, Galeria Arsenał, Kijów,
2017 Jest tak jak się Państwu wydaje, Galeria Arsenał, Białystok,
2017 Taki Pejzaż, Synagoga pod Białym Bocianem, WRO Biennale, Wrocław,
2017 Uporczywe Upodobanie, Galeria Labirynt, Lublin,
2016 Proces trwa - programowanie w wymiarze rzeczywistości, Galeria Różnia, Warszawa,
2016 Single Shot, Instytut Fotografii Fort, Warszawa,

2016 Photo Poland (pokaz slajdów), Tibilisi Photo Festival, Tibilisi, Gruzja
2016 Kości wszystkich ludzi, Centrum Sztuki Współczesnej "Znaki Czasu", Toruń,
2016 Marginesy, Festiwal Fotografii "Plener", Żory,
2016 Photo Poland, Międzynarodowy Festiwal Fotografii Les Recontres d' Arles, Arles, Francja,
2016 Wracając do Białowieży, Galeria Arsenał, Białystok,
2016 ReGeneration 3, Format Festival, Quad Gallery, Derby, UK,
2015 ReGeneration 3, Museo Amparo, Puebla, Meksyk,
2015 Nieznośnia niemożność koncentracji, City Surfers, Praga,
2015 Laboratorium Fotografii, Międzynarodowe Biennale Fotografii w Poznaniu,
2015 ReGeneration 3, Le Musée de l'Élysée, Lausanne, Szwajcaria,
2014 Po deszczu, Galeria Szara, Cieszyn,
2013 Nieoczywiste, Międzynarodowe Biennale Fotografii w Poznaniu,
2013 2m² mody, Galeria Lookout, Warsaw,
2012 Young Art Show, Piestany, Słowacja,
2012 Sententia, Corner House, Nottingham, UK,
2011 Of/course, Off Foto Festival, Bratysława, Słowacja

Konkursy:

2019 Paszport Polityki w kategorii Sztuki Wizualne,
2018 Nagroda Fundacji Vordemberge-Gildewart,
2017 Nagroda Fundacji Sztuki Polskiej Banku ING, nagroda przyznana w ramach Warsaw Gallery Weekend dla projektu "Center for Living Things",
2017 Talenty Trójki, Nominacja do nagrody "Talent Trójki" w kategorii Sztuki Wizualne,
2017 Wro Biennale, Wyróżnienie krytyków i prasy artystycznej dla projektu Center For Living Thigns,
2015 ReGeneration 3, konkurs miał na celu wyłonić 50-ciu najlepszych fotografów młodego pokolenia na świecie, zakwalifikowanie się do grona zwycięzców, udział w cyklu wystaw, Lozanna,
Photo Poland, projekt prezentujący sześcioro najciekawszych fotografów młodego pokolenia z Polski w ramach międzynarodowego festiwalu Les Recontres d'Arles, zakwalifikowanie się do grona osób grona osób wybranych do projektu przez międzynarodowe jury.

Dzieło „O Pochodzeniu Gatunków” Karola Darwina, wydane w 1909 dobrze nadaje się do otwarcia recenzji dorobku Diany Lelonek. Fundamentalne dzieło Darwina przerobione przez autorkę tak aby wydobyć inne ukryte sensy przez wklejenie fotografii i wybielenie fragmentów stronic książki pokazanej w kontekście 12 fotografii i fototapety. Czasy Darwina to pionierskie odkrywanie świata dzikich ludów oraz nieznannej fauny i flory. To czas badania i klasyfikowania, czas przełomu w myśleniu o relacji człowiek zwierzęta przy jednoczesnym usztywnieniu i założeniu schematów

dyscyplin naukowych. W pracy „Tam i tak nic nie ma”, która jest efektem wspólnej wyprawy razem z Markiem Kucharskim do Australii otrzymujemy propozycję przeniesienia w czas zaprzeszy niedokonany w ziemskiej historii, czas odwróconych proporcji człowiek-środowisko. Praca pozwala nam wyobrazić sobie utracone proporcje, a być może postuluje możliwość ich przywrócenia w przyszłości. Ten utopijny być może z dzisiejszej perspektywy postulat pojawia się w pracach Lelonek kilkakrotnie. W „Znacznie wcześniej” z 2015 roku ludzkie wręcz stapia się z organiczną roślinną tkanką, w medium fotograficznym uzyskuje autorka estetyczny i historyczny wymiar obrazowania ludzkiego ciała w natura-lny kostium, ta powierzchowna estetyzacja dominowała w malarstwie od czasów renesansu. Można się tu zastanowić nad funkcją fotografii, która wyparła mimetyczną zdolność / w malarstwie/ do odtwarzania realnego świata, a jej zastosowanie w tym przypadku odtwarza niezaistniałe i nierealne rzeczywistości. Ludzkie istoty na fotografiach Lelonek dryfują zarówno po dzikiej dziewiczej naturze, chociaż nie jesteśmy pewni czy to nie jest inscenizacja jak w jakimś przyszłym Muzeum Etnograficznym; jak i po terenach sąsiadujących z przemysłem i ludzkimi osiedlami / z cyklu “Yesterday I met a really wild man” 2015 /. Uświadamiamy sobie, że dzięki tym fotografiom możemy kształtować przyszłość naszego świata, bo bez wyobrażenia nie ma realizacji, w tym sensie prace Lelonek są optymistyczne, choć nie pozbawione dwuznaczności „estetycznego zakrycia” obrazem fotograficznym . Dziedzictwo humanistycznej estetyki posiada naszą wizualną sprawczość, z wszelkimi zwodniczymi formami ludzkiego wyobrażenia piękna, w tym piękna natury i życia. W sposobie reprezentacji skrywa się humanistyczna dominująca praktyka dyktatu od ludzkiej formy. Sztuka powinna przeciwstawić się terażniejszości ze wszystkimi jej deformacjami i patologiami. Sztuka tak jak afirmatywna etyka, przywołując Rosi Braidotti:

„ opiera się na praktyce konstruowania tego, co pozytywne; uruchamia dzięki temu procesy prowadzące do pojawienia się, w miejsce krzywdy i bólu, nowych warunków społecznych i relacji. W aktywny sposób przekształca negatywny ładunek tych doświadczeń – nawet w relacjach intymnych, w których działają mechanizmy dominacji. Według Deleuze`a i Guattariego czasowość tego działania politycznego konstituuje AION, ciągły czas stawania się, inny niż Chronos hegemonicznego ładu politycznego. Musimy zatem działać zbiorowo na rzecz odrzucenia grozy i przemocy

– nieludzkich aspektów naszej teraźniejszości – i przekształcać je w afirmatywną wizję innego porządku. Tego rodzaju myśl nekropolityczna stosuje afirmację w celu demontażu istniejących urządzeń i szkicowania twórczych alternatyw.”[1]

Projekt „Rozkwit” z 2016 roku podejmuje kwestie zaangażowania w konkretnej miejskiej przestrzeni /Cieszyn/ gdzie artystka solidarnie z roślinami zajmuje przestrzeń publiczną całkowicie zdominowaną przez ludzkie urządzenia, nawet chwilowe uwolnienie przestrzeni przez człowieka skutkuje przejściem jej przez wielogatunkowy ekosystem. Z nieczynnego placu budowy artystka przesiedliła rośliny do centrum aby uzmysłwić mieszkańcom niewidoczne dla nich procesy biologiczne. Projekt ten wpisuje się w miejską bioguerrillę i bioaktywizm przejmujące opuszczone i zaniedbane tereny miejskie na czynne biologicznie ogrody miejskie i uprawy. To kierunek zaangażowanych praktyk skierowanych na najbliższe otoczenie w anonimowych /sprywatyzowanych/ przestrzeniach zurbanizowanych.

Diana Lelonek podejmuje wysiłek wyrwania się z antropocentrycznej perspektywy naszej zachodniej kultury. Rewizja kanonu wartości humanistycznych, które utrwały podziały i fundowały hierarchiczne systemy wartości wzmacniane kanonami wiary muszą ulec całkowitemu przewartościowaniu w duchu zoe-centrycznie zorientowanego egalitaryzmu. Muszą powstać transwersalne relacje i połączenia pomiędzy materialnym a symbolicznym. Artystka w projekcie „Zoe – terapia” wręcz dosłownie nanosi” nowe relacje” w postaci biologicznego materialnego życia bakterii i pleśni przejmujących metaforycznie symbole humanistycznej reprezentacji.

Fotografie wycięte z książek, porastające grzybami i bakteriami - Arystoteles porośnięty przez Scedosporium apiospermum czy Edmund Husserl porośnięty przez Aspergillus flavus, podobne zabiegi wykonała na obrazach: Jana van Bruegla młodszego “Alegoria smaku” porastającego różnymi gatunkami grzybów i bakterii.

Mamy zatem tu ekspozycje ZOE:

„Zoe rozumiane jako nieokiełznana żywa materialność w tradycji zachodniej w zasadzie traktowana była jako coś, czego nie da się ani reprezentować, prezentować czy asymilować ani nawet pomyśleć.” [2]

Przeniesiona do galerii pracownia artystki to mini biolab gdzie medium stanowią mokre media, grzyby i bakterie, szalki Petriego, akwaria utrzymujące wilgotność i temperaturę. To nowy warsztat artysty, inne narzędzia niezbędne do pracy w biomedialnym środowisku. To również manifestacyjne odejście od klasycznego warsztatu i rozdania ról: twórcy natchnionego nadprzeciętną wizją skierowanego w

stronę elitarnych, bogatych odbiorców. Artystka czyni zwrot w kierunku mikro-polityki relacji z innymi gdzie ciała w tym ludzkie są swoistym „wetwarem” otwartym na potencjalne modyfikacje. Bez zmiany i rozbicia imaginariu późnego biokapitalizmu artysta pozostanie dekoratorem antropocentrycznego porządku. Diana Lelonek angażuje się w lokalną sytuację społeczno-polityczną w Polsce w akcji billboardowej w Warszawie w 2017 roku dotyczącej obrony Puszczy Białowieskiej pokazuje futurystyczny odwet natury na budynku Ministerstwa Środowiska. W 2018 rozpoczyna projekt „Rokitnikowej Hałdy” na terenach po odkrywkowych węgla brunatnego Wielkopolski Wschodniej. Zdeprawowane tereny są pozornie rewitalizowane przez przemysł górniczy, wyjałowione gleby i hałdy są porastane naturalnie przez Rokitnika, który doskonale sobie radzi w tak trudnym środowisku. Idea pracy zakłada zmianę nastawienia do tej rośliny poprzez długoterminowe rozproszone działania terenowe oraz narzędzia informacyjne i promocyjne /targi żywności, konferencje/ tak aby przebudować stosunek do polityk gospodarczych regionu z Zagłębia Węglowego w Zagłębie Rokitnikowe. Ekologiczne argumenty powinny nabierać formy działań zrównoważonych ze środowiskiem i wspartych artystycznymi metodami aktywistycznymi. Dobrym tego przykładem jest tymczasowe nieoficjalne mobilne stoisko „Hałda Rokitnikowa” w czasie trwania COP24 w Katowicach oraz prezentacja w Climate Hubie czy udział w panelach dyskusyjnych m.in. organizowanym przez proVeg international. Skierowanie aktywności Diany Lelonek w kwestie ochrony środowiska i klimatu definiują ją jako artystkę zaangażowaną i krytyczną. Aspekty Eko-odkrywek pojawiły się w pracy „Nowa Archeologia: Liban i Płaszów” z 2017 roku ta realizacja koreluje z głównym projektem i proponowaną pracą doktorską: „Instytut dla żywych rzeczy” (Center for the Living Things). W Nowej Archeologii znaleziska mają wielką rozpiętość czasową od skamielin Jurajskich po śmieci wyrzucane od kilkunastu lat. Wyróżniającą kategorią dla Lelonek jest ich stopień absorpcji przez organizmy żywe, które mozolnie i nieustannie asymilują wszelkie postludzkie pozostałości na powrót do ekosystemu. Badaczka-artystka niczym archeolożka wydobywa obiekty na poły rozłożone lub pożarte przez grzyby i bakterie. Stopień dekompozycji i rozkładu niesie informacje o obiekcie, użytkowniku i miejscu jego historii.

Proponowana praca doktorska: **Od-ludzkie formy przyrodnicze - nowe zjawiska w epoce Antropocenu na podstawie działalności Centrum Żywych Rzeczy** jest

projektem realizowanym od 2016 roku. Artystka definiuje go jako instytut badawczy, którego celem jest” kolekcjonowanie i upowszechnianie wiedzy o nowych formach wzajemnych zależności pomiędzy przedmiotami i organizmami nie-ludzkimi: roślinami, porostami, grzybami i owadami”. Na projekt składają się: kolekcja obiektów znalezionych pokrytych mchami i porostami, zestaw fotografii, wykresy, dokumentacja z badań, strona internetowa, interwencje na google maps, warsztaty prowadzone w Ogrodzie Botanicznym, wykłady, praca nad utworzeniem działu post-naturalnego w Ogrodzie Botanicznym w Poznaniu, oraz wiele innych działań. Żyjemy w cywilizacji nadmiaru i nadprodukcji, w konsekwencji naszej niepoohamowanej konsumpcji i gonitwy za nowymi obiektami pożądaniami rośnie w zastraszającym tempie ilość odpadów i zbędnych rzeczy, które stają się jednym z ważniejszych problemów wpływając na nasze środowisko i cały ekosystem planety. Zdolność biosfery do samoobrony i asymilacji odpadów jest tu kluczowym czynnikiem, procesy bioregeneracji są raczej mało rozpoznane i są inspirującym obszarem eksploracji dla naukowca i artysty. Jak podkreśla sama artystka istotą projektu jest „kolekcjonowanie i upowszechnianie wiedzy o nowych formach wzajemnych zależnościach pomiędzy przedmiotami i organizmami nie-ludzkimi”. Istniejąca praktyka skierowana jest na utylizację odpadu, na jego pozbycie się ze środowiska często dużym kosztem, Lelonek proponuje obserwację, badanie i namysł, który mógłby zaktualizować nasze podejście. Metoda artysty nie jest metodą stricte naukową, co bynajmniej nie oznacza, że wyklucza kreatywne inspirujące naukę i przemysł podejście do problemu. Poważniejsze potraktowanie procedury nazwania, opisu danego „obektu” zaklasyfikowanie go w porządku nowoczesnej klasyfikacji istot żywych to problem skomplikowany i niezwykle dynamiczny, który nieustannie się odbywa wewnątrz określonej dyscypliny naukowej [3], można przyjąć, że taksonomia to dyscyplina elastyczna i otwarta na nowe podejście, chociaż nie powstają nowe organizmy to być może odnajdziemy nowe inne oddziaływania i relacje pomiędzy nimi. Lelonek lokuje swoje obiekty pomiędzy, wyprowadza je z binarnej klasyfikacji żywe/nieżywe kierując naszą uwagę na procesy koegzystencji i transformacji, wzajemnego przenikania. Procesy samoorganizacji życia według Bruno Latoura tworzą sieci relacji, w których my ludzie jesteśmy jednym z wielu aktorów lecz nigdy nadrzędnych i nadsprawczych. Oświeceniowe zaślepienie uwięziło nas w dualizmie natura/kultura, ta anachroniczna perspektywa wyzuła nas z realnej symbiotycznej relacji. Prezentowane przez artystkę obiekty: Post-Adidas Environment Brachythecium rivulare Schimp.(Brachythecium

Moss), Ground: Polyester fabric, cotton (shoe) czy Siedlisko po-obuwnicze II, Habitat Polimerowy V, Habitat poliuretanowy typu borowego zasiedlony przez: *Brachythecium Velutinum*, *Rhyuchostegium megapolitanum*, *Bryum Sp.*, to hybrydy. Przywołane przykłady to próby metodologii inspirowanej myślą Bruno Latoura o "przedmiotach nieuczesanych" w opozycji do "przedmiotów nieryzykownych" będących efektem produkcji, nadmiaru, racjonalności, uporządkowanej efektywności. Problemy pojawiają się kiedy owe przedmioty nieryzykowne tracą swoje uzasadnione funkcje i zostają przemieszczone poza efektywny czas ich użyteczności. Lelonek koncentruje się na procesach transformowania "przedmiotów nieuczesanych" ich rozmytych cechach, zdolności do wchodzenia w zdawało by się niemożliwe kłączaste relacje. Postuluje inne spojrzenie na ich obecność w tak zwanej czystej naturze, gdzie już nie są zbytecznymi intruzami, ani wyseparowanymi autonomicznymi rzeczami, Lelonek nazywa je "roślino-przedmiotami" lub szerzej śmiecio-roślinnymi habitatami. Artystka sugestywnie przedstawia określone przykłady, klasyfikuje je, fotografuje, pozycjonuje a wreszcie tworzy dla nich miejsce w Poznańskim Ogrodzie Botanicznym. W przedstawionym w pracy doktorskiej (autoreferat s.15) wykresie Ogólnego zarysu obiegu materii w systemie wzajemnych zależności, przedstawia aktorów kreujących obszar powstawania nowych od-przedmiotowych form i zjawisk, nie ludzka sprawczość zamienia od-ludzki przedmiot/odpad w post-ludzki upodmiotowiony przedmiot/habitat (żywa-rzecz). Zachodzące procesy wymagają czasu i ich właściwa ocena dzisiaj jest trudna lub prawie niemożliwa, biorąc pod uwagę czas ludzkiego życia potrzebny do wiarygodnej obserwacji. Drugim wykazany przez autorkę problemem jest wyjście ze sformułowań i opisów opartych na połączeniu ze sobą kontinuum dualizmu kulturowo-naturalnego i zmierzanie do nowej klasyfikacji co stanowi główny kierunek poszukiwań postawiony przed Centrum Żywych Rzeczy. Tworzona przez Lelonek klasyfikacja zmierza w stronę złożonego mikroekosystemu splatającego elementy kapitalistycznej gospodarki, biopolityki, hybrydalnych stanów przejściowych, sieciowych powiązań. Organiczne, żywe splata się z syntetycznym, mineralnym i zwierzęcym. Gdybyśmy mogli spojrzeć na efekty tych procesów po setkach tysięcy lub milionów lat być może odkrylibyśmy złoża z okresu antropocenu tak przetworzone jak wcześniej osady organiczne, które dziś eksploatujemy w postaci ropy naftowej i węgla. Geologiczna perspektywa przywraca nieludzki wymiar planetarnych procesów. W tak radykalnej perspektywie będziemy zmuszeni przededefiniować ludzki podmiot wpleciony w międzygatunkową relacyjność.

"Teraźniejszość, która przetrwa, to trwały model przyszłości. Posthumanistyczna teoria krytyczna, wbrew zadufanej wizji pretensjonalnej, egocentrycznej, narcystycznej i paranoidalnej świadomości, opowiada się za rozpętaniem licznych mocy zoe, niepokrywających się z tym, co ludzkie a co dopiero ze świadomością. ten nieesencjalistyczny witalizm stanowi podstawę dla postludzkiego podmiotu. (...)potrzebujemy nowych wartości moralnych i politycznej sprawczości na miarę jego złożonego charakteru (...)Przyjmując nową wizję podmiotu, a wraz z nią nowe ujęcie interakcji natura-kultura, krytyczna teoria będzie w stanie wykroczyć poza modernistyczne i dość redukcyjne pojęcie "niehumanistycznego." [4]

KONKLUZJA

Aktywność artystyczna Diany Lelonek jest wielowymiarowa i transdyscyplinarna rozpisana na pracę kolektywną z aktywistami i naukowcami, dzięki tej metodzie wzmacnia aspekt poznawczy i badawczy projektów redefiniując koncept „dzieła sztuki” jako antropocentrycznej egotycznej ekspresji „JA” projektowanego w przestrzeń społeczną zakodowaną w metajęzyku sztuki. Przyjmując postantropocentryczną perspektywę nieodwracalnie zmienia definicję aktu artystycznego i roli artysty. Buduje konsekwentnie postludzką wizję przyszłego świata gdzie byty niehumanistyczne nie tyle odzyskują swoją pozycję /gdyż nigdy jej nie utraciły/ ile my ludzie przywrócimy w sobie zdolność do symbiotycznej relacji z nimi. Katastrofa, którą zgotowaliśmy sobie i ekosystemowi najpierw pochłonie nas, lecz obserwując zdolność ekosystemów do regeneracji i adaptacji, obserwując aktywność od ludzkich form przyrodniczych w walce z toksynami i odpadami czujemy się zobowiązani do krytycznego wysiłku we wspólnym działaniu na rzecz zniesienia turbo kapitalistycznej doktryny utowarowienia życia, jako głównej przyczyny jego zawłaszczającej destrukcji. Żyjąc w binarnych mentalnych kajdanach replikujemy antropocentryczne schematy, bez ich zerwania nie ma mowy o odnowieniu sieciowej wielowątkowej relacji i transgatunkowej przynależności. Działania Diany Lelonek wpisują się w krytyczną praktykę zaangażowanego uczestnictwa. Podsumowując rozległy i multidyscyplinarny dorobek artystyczny jak i mając na względzie oryginalną i wnoszącą ważny wkład w sztuce pracę doktorską – proszę potraktować mój głos jako zdecydowanie popierający wniosek Rady Wydziału

Komunikacji Multimedialnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu o nadanie stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne dyscyplinie sztuki piękne dla Diany Lelonek

Prof. Grzegorz Kłaman

Gdańsk 14.05 2019

Przypisy:

[1] Rosi Braidotti „Po człowieku” przekład Joanna Bednarek, Agnieszka Kowalczyk, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2014 s.252

[2] Rosi Braidotti „Transpositions. On Nomadic Ethics”

[3]Grzegorz Jagodziński „Klasyfikacja istot żywych” artykuł on Line grzegorz.cba.pl/pl/system.html dostęp 2019-02-09

[4] Rosi Braidotti „Po człowieku” przekład Joanna Bednarek, Agnieszka Kowalczyk, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2014 s.265-266

Bibliografia:

Bruno Latour, „Polityka natury”, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2009

Joanna Żylińska "Bioetyka w epoce nowych mediów" przekład Patrycja Poniatowska MIT 2009

Latour Bruno: *Splatając na nowo to, co społeczne. Wprowadzenie do teorii aktora sieci*, Wydawnictwo Universitas 2009.

Hal Foster, „Powrót Realnego” Awangarda u schyłku XX wieku, przekład: Mateusz Borowski, Małgorzata Sugiera, Universitas, Kraków 2010

Guy Debord, „Społeczeństwo spektaklu” oraz „Rozważania o społeczeństwie spektaklu”, tłumaczenie Mateusz Kwaterko, PIW,2006

Monika Bakke Bio-transfiguracje, sztuka i estetyka posthumanizmu,. Wydawnictwo Naukowe UAM Poznań 2010

Jolanta Brach Czaina Szczeliny istnienia, Wydawnictwo eFka Kraków 1999

W stronę trzeciej kultury, Wydawnictwo z serii Art &Science meeting. CSW Łaźnia Gdańsk 2011

Laurent Mignonneau+Christa Sommerer, Wonderful Life, Wydawnictwo z serii Art &Science meeting. CSW Łaźnia Gdańsk 2011

Monika Fleischmann+Wolfgang Strauss, Performing Data, Wydawnictwo z serii Art. &Science meeting. CSW Łaźnia Gdańsk 2011

Richard Shusterman, Świadomość ciała, dociekania z zakresu somaestetyki, Wydawnictwo Universitas Kraków 2010

Rosi Braidotti „Po człowieku” przekład Joanna Bednarek, Agnieszka Kowalczyk, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2014 s.252

Elizabeth. Grosz, *Architecture from the Outside. Essays on the Virtual and Real Space*, The MIT Press 2001. www.centerforlivingthings.com

